

**ŻAŁOBNE POSIEDZENIE SENATU
UNIwersytetu IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU
ORAZ RADY WYDZIAŁU PRAWA I ADMINISTRACJI UAM
POŚWIĘCONE
PAMIĘCI ZMARŁEJ PROFESOR TERESY RABSKIEJ*
25 września 2018 r.**

Magnificencjo, Szanowny Panie Rektorze,
Wysoki Senacie, Szanowny Panie Dziekanie, Szanowni Państwo

Bardzo dziękuję za możliwość zabrania głosu na tej uroczystości. Pragnę pożegnać Panią Profesor Teresę Rabską w imieniu społeczności akademickiej Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.

Pani Profesor Rabska, jako absolwentka Wydziału Prawno-Ekonomicznego Uniwersytetu Poznańskiego, jako wybitna specjalistka z zakresu prawa gospodarczego publicznego, znała i doceniała nauki ekonomiczne. Doskonale rozumiała, że są one niezbędne dla zrozumienia nie tylko procesów gospodarczych, ale także funkcjonowania państw i społeczeństw. Że w związku z tym w pełni uzasadnione jest łączenie prawa i ekonomii, a także innych dyscyplin naukowych, w tym zwłaszcza socjologii, zarówno w kształceniu akademickim, jak i badaniach naukowych.

Łączenie tych trzech nauk znalazło piękny wyraz w „Ruchu Prawniczym, Ekonomicznym i Socjologicznym”, którego Pani Profesor Rabska była redaktorem naczelnym od roku 2003 do swojej śmierci. To najstarsze czasopismo prawnicze w Polsce zostało powołane do życia z inicjatywy prof. Antoniego Peretiatkowicza. Profesor Peretiatkowicz był profesorem i rektorem Uniwersytetu Poznańskiego, a także dyrektorem Wyższej Szkoły Handlowej, a potem pierwszym rektorem Akademii Handlowej w Poznaniu, obecnego Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. Pismo jest obecnie organem Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. Pani Profesor Rabska miała duży udział w umocnieniu naukowej pozycji czasopisma, a także w integracji nauk w nim reprezentowanych i uczelni, które je wydają.

Czułem się zaszczycony i onieśmielony sympatią, jaką naszą Uczelnię obdarzała Pani Profesor Rabska. Uczestniczyła we wszystkich ważnych wydarzeniach na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu. Będzie nam brakować Pani Profesor na inauguracji nowego roku akademickiego w najbliższy piątek.

* Wystąpienia podczas żałobnego posiedzenia Senatu UAM i Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM poświęconego pamięci zmarłej 7 sierpnia 2018 r. Profesor Teresy Rabskiej.

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu składa hołd Pani Profesor Teresie Rabskiej:

cenionej Uczonej,
szanowanemu Nauczycielowi Akademickiemu,
Prawemu Człowiekowi,
Obrończyni podstawowych wartości w nauce i w życiu,
Człowiekowi niezwyklej życzliwości wobec innych ludzi,
Przyjacielowi nauk ekonomicznych i poznańskiej uczelni ekonomicznej.

prof. dr hab. Maciej Żukowski
Rektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu

Magnificencjo, Panie Rektorze, Wysoki Senacie,
Szanowny Panie Dziekanie, Wysoka Rado Wydziału Prawa i Administracji,
Drodzy Członkowie Rodziny Pani Profesor, Przyjaciele, Znajomi i wszyscy,
którzy zebrali się dzisiaj po to, by dać świadectwo uznania dla zasług i osiągnięć Pani Profesor, a także by wyrazić żal, że już Pani Profesor nie ma z nami.

Dzisiaj zabieram głos po raz drugi z tej smutnej okazji i jest to tym bardziej bolesne, że wcześniej wygłaszałam wielokrotnie laudacje i gratulacje. Okazji tych w okresie 47 lat pracy z Panią Profesor, a także dla Pani Profesor, było wiele. Pani Profesor Rabska była bowiem postacią wybitną: uczoną zasługującą na najwyższe uznanie ze względu na swoje osiągnięcia w zakresie działalności uniwersyteckiej, osobistością zaangażowaną w wiele dziedzin działalności publicznej, człowiekiem o wielkich przymiotach charakteru. Z uwagi na miejsce tej uroczystości, którym jest ukochany przez Panią Profesor Uniwersytet, wspominając najważniejsze wydarzenia w Jej życiu i Jej zasługi – w pierwszej kolejności przypomnę ogromny dorobek naukowy Pani Profesor oraz w zakresie kształcenia kadr i w sferze dydaktycznej, a także ofiarność w służbie Almae Matris.

Zacząć wypada od dokonania naukowych Profesor Teresy Rabskiej. Aktywność Pani Profesor na tym polu była imponująca, a skala zainteresowań naukowych bardzo szeroka. Na przestrzeni lat zmieniała się, ponieważ Pani Profesor zawsze badała to, co miało lub powinno mieć szczególne, istotne znaczenie dla ustroju państwa polskiego i ładu gospodarczego w naszym kraju.

Do momentu zmiany ustroju Pani Profesor w wielu pracach, także w obu monografiach na stopień naukowy, podkreślała znaczenie społecznienia organizacji zarządzania w przedsiębiorstwach państwowych. Samorząd robotniczy – zdaniem Pani Profesor – mógł w tamtym ustroju gospodarczym efektywnie ograniczać płynące z centrum dyspozycje gospodarcze. Kontynuacją tego nurtu badawczego była monografia z 1990 r. *Prawny mechanizm kierowania gospodarką*. W tej pracy Pani Profesor Rabska postulowała m.in. oddzielenie sfery administracji publicznej od gospodarki opartej na prywatnej własności. Można powiedzieć, że monografia zawierała tezy wykraczające poza obowiązujące – w chwili jej pisania – ramy ustrojowo-gospodarcze.

Po transformacji ustrojowej Profesor Rabska z wielkim zapałem podejmowała tematy związane z prawnymi przemianami w naszym państwie, w tym związane z konstytucyjnymi zasadami gospodarki rynkowej, ze strukturą i funkcjonowaniem aparatu administracji rządowej i samorządowej oraz rolą samorządu gospodarczego. Tym zagadnieniom Pani Profesor poświęciła kilkadziesiąt opracowań naukowych. Podsumowując Jej dorobek naukowo-eksperycki w tym zakresie, można powiedzieć, że miała Ona swój udział w kształtowaniu modelu administracji publicznej.

Odrębnym przedmiotem badań Pani Profesor były zagadnienia dotyczące pozycji prawnej regionów w zdecentralizowanej strukturze państwa, polityki regionalnej oraz realizacji zadań publicznych w nowych układach przestrzennych, które w latach dziewięćdziesiątych dopiero zyskiwały należne im miejsce w nauce. Do nurtu prac związanych z nowym ustrojem naszego państwa zaliczyć należy także te opracowania, które wskazują na szczególną wrażliwość Pani Profesor Teresy Rabskiej na kwestie społeczne oraz zasady sprawiedliwości. Należą do nich m.in. opracowania poświęcone zagadnieniom reprivatyzacji. W ramach tych badań Pani Profesor powoływała się na względy moralne, aksjologiczne i prawnoustrojowe, opowiadając się za koniecznością generalnego unormowania reprivatyzacji, uwzględniającego interes publiczny i interes indywidualny.

Profesor Rabska podejmowała w swoich pracach także problemy społeczno-polityczne, jak np. w opracowaniu o znamienym tytule *Rzeczpospolita – państwo obywatelskie czy partyjne?* W wielu z prac Profesor Teresy Rabskiej można odnaleźć ustrojowe postulaty Solidarności i troskę o dobro wspólne, jakim jest państwo.

Ważną płaszczyzną badań Profesor Teresy Rabskiej nad relacjami między administracją i gospodarką było prawo Unii Europejskiej. Wiele opracowań w tym zakresie ma kompleksowy charakter i podkreśla nowe wyzwania stojące przed administracją publiczną, wynikające z konieczności wdrażania prawa europejskiego. Postulatom obejmującym kwestie organizacji, zadań i form prawnych działania administracji publicznej, analizowanym na tle prawa unijnego, towarzyszyła także refleksja nad wymogami dobrej administracji i nad prawem do dobrej administracji.

Istotną wartością prac naukowych Profesor Teresy Rabskiej jest zawarta w nich głęboka refleksja teoretyczna, nawiązująca do dorobku nauki prawa administracyjnego. W opracowaniach tych Pani Profesor sporo uwagi poświęciła zagadnieniom pojęciowym, m.in. w fundamentalnym dziele, jakim jest *Studium prawa administracyjnego*.

Dużą wagę w swoich pracach przywiązywała Profesor Teresa Rabska do dorobku ogólnej teorii prawa i do rozwiązywania na jej tle dylematów nauki publicznego prawa gospodarczego. Badania Pani Profesor nad kwestiami pojęciowymi i konstrukcjami teoretycznoprawnymi stały się fundamentem nowej nauki w ramach wyodrębniających się gałęzi prawa publicznego: nauki publicznego prawa gospodarczego.

Z tym nurtem badań wiąże się opracowanie przez Panią Profesor na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych koncepcji i metod nauczania

przedmiotu: prawo administracyjne stosunków gospodarczych, dziś ujmowanego szerzej jako: publiczne prawo gospodarcze. Na podkreślenie zasługuje nie tylko opracowanie pierwszych podręczników administracyjnego prawa gospodarczego, lecz także inspirowanie i ukierunkowywanie trwającej po dziś dzień dyskusji na temat treści i specyfiki publicznej części prawa gospodarczego, o czym świadczy szereg publikacji, m.in. *Refleksje nad nauką publicznego prawa gospodarczego* i *Publiczne prawo gospodarcze na przelomie*.

Podkreślić pragnę, że wkład Pani Profesor Teresy Rabskiej w stworzenie podwalin nowej gałęzi prawa i dziedziny nauki, określanej dziś powszechnie jako publiczne prawo gospodarcze, sprawił, że była Pierwszą Damą w gronie polskich administratywistów zajmujących się publicznym prawem gospodarczym, a trwałym efektem aktywności Pani Profesor na obu polach jest uznanie Jej za twórcę poznańskiej szkoły publicznego prawa gospodarczego. Stanowi to dla pracowników Katedry źródło dumy, ale i wielkie zobowiązanie.

Niepodważalną wartością dorobku Pani Profesor było uwzględnianie potrzeb szeroko rozumianej praktyki w sferze gospodarczej. Wskazać trzeba przede wszystkim na kończące większość prac naukowych wnioski *de lege ferenda*, a także na wyniki prac eksperckich, opracowywanych dla organów władzy ustawodawczej, dla organów rządowych oraz organów samorządu terytorialnego. Ekspertyzy i opinie, w tym dotyczące projektów aktów ustawodawczych, przygotowywała Pani Profesor, począwszy od 1977 r., poprzez okres stowarzyszenia Polski ze Wspólnotami Europejskimi, a także po uzyskaniu członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Nawiązując do tego wątku, pragnę podkreślić, że Profesor Teresa Rabska była uczoną, która cieszyła się wielkim autorytetem za granicą. Świadczą o tym prowadzone w Europie oraz Ameryce Północnej i Środkowej wykłady, liczne artykuły w renomowanych czasopismach zagranicznych (w tym niemieckich i angielskich), udział w międzynarodowych konferencjach (m.in. w cyklicznie organizowanych od 1978 r. polsko-niemieckich kolokwium prawników administratywistów) oraz uczestnictwo w międzynarodowych towarzystwach naukowych (m.in. w Międzynarodowym Instytucie Nauk Administracyjnych z siedzibą w Brukseli).

Niewątpliwie są zasługi Profesor Teresy Rabskiej jako nauczyciela akademickiego, organizatora nauki oraz członka społeczności naszego Wydziału i Uniwersytetu. Pani Profesor zawsze przywiązywała dużą wagę do dydaktyki, łącząc profesjonalizm merytoryczny z perfekcyjnym przygotowaniem metodologicznym i warsztatowym. Ulubioną formą dydaktyczną Pani Profesor były seminaria magisterskie i doktorskie. Teresa Rabska wypromowała łącznie ponad 700 magistrów.

Na podkreślenie zasługuje także zaangażowanie Profesor Teresy Rabskiej w podyplomowe kształcenie pracowników samorządu terytorialnego. Pani Profesor kierowała utworzonym Studium Prawa Samorządu Terytorialnego już od wczesnych lat dziewięćdziesiątych. Również dla tych studentów organizowała spotkania z władzami samorządowymi, co bez wątpienia stanowi nawiązanie do bliskich Pani Profesor tradycji pracy organicznej.

Niezaprzeczalne są zasługi Profesor Teresy Rabskiej w zakresie kształcenia kadry naukowej. Pani Profesor wypromowała 10 doktorów, a pod Jej

naukową opieką przewody habilitacyjne ukończyło 3 samodzielnych pracowników naukowych. Pani Profesor była autorką licznych recenzji habilitacyjnych i recenzji w przewodach profesorskich. Wielu wychowanków Pani Profesor piastuje ważne funkcje akademickie i państwowe.

Działalność uniwersytecka Profesor Teresy Rabskiej nie ograniczała się do pracy nauczyciela akademickiego i organizatora nauki. Z właściwym dla siebie zaangażowaniem i odpowiedzialnością pełniła Pani Profesor ważne funkcje na Wydziale Prawa i Administracji i Uniwersytecie: była prodziekanem i prorektorem.

W ramach tego zakresu aktywności Teresy Rabskiej na odrębną uwagę zasługuje fakt, że Pani Profesor była pierwszym kierownikiem Katedry prowadzącej badania nad publicznoprawnymi stosunkami w gospodarce. Poza rozwijaniem kierunków badań i dzieleniem się wiedzą dotyczącą metod i warsztatu pracy, Pani Profesor wspierała rozwój swoich asystentów i doktorów na Wydziale Prawa UAM, dbając o poziom prac naukowych i dydaktyki, a jednocześnie o serdeczną atmosferę w zespole. Mogę z całym przekonaniem powiedzieć, że tę funkcję Profesor Teresa Rabska sprawowała zawsze nie tylko z pełnym oddaniem, ale i z uczuciem.

Poza aktywnością uniwersytecką Pani Profesor służyła także z wielkim oddaniem instytucjom państwowym. Warto przypomnieć trudny czas kształtowania się zrębów nowego ustroju Rzeczypospolitej, gdy Pani Profesor z wielkim zaangażowaniem przygotowywała opinie prawne dla Sejmu i Senatu, dla Trybunału Konstytucyjnego, doradzała kolejnym rządów i prezydentom. Ta aktywność była doceniana, a jej wyrazem były liczne odznaczenia państwowe (w tym Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski w 1976, Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski – 2001 oraz Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski – 2011), a także odznaki honorowe (np. Za zasługi w rozwoju województwa wielkopolskiego – 2009) i nagrody naukowe.

Jak z ostatnich moich słów wynika, także po przejściu na emeryturę Pani Profesor była bardzo aktywna na wielu polach. Zwłaszcza wymienić trzeba nową funkcję redaktora naczelnego kwartalnika naukowego „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” (od 2003). Autorytet i zaangażowanie Pani Profesor w dobór autorów stanowiły gwarancję najwyższej jakości zamieszczonych w kwartalniku publikacji i jego popularności.

Szczególnie ważne dla mnie osobiście i dla moich Koleżanek i Kolegów z Katedry było to, że Nasza Pani Profesor w dalszym ciągu angażowała się w prace naukowe prowadzone w Katedrze. Dotyczy to nie tylko działalności publikacyjnej, ale i uczestniczenia przez długie lata w posiedzeniach naukowych i dzielenia się swoimi uwagami i radami z młodszymi pracownikami Katedry. Pani Profesor zawsze otaczała swoich uczniów, a zwłaszcza pracujących w Katedrze, troską o rozwój naukowy każdego z nas, a także zainteresowaniem, serdecznością i życzliwością w sprawach pozauczelnianych. Taką postawę doceniali i doceniają wszyscy uczniowie Pani Profesor oraz pracownicy Katedry.

Pani Profesor Teresa Rabska pozostanie na zawsze w naszych pracach naukowych, w naszej pamięci i naszych sercach.

*prof. dr hab. Bożena Popowska
Kierownik Katedry Publicznego Prawa Gospodarczego WPiA UAM*

INFORMACJE DLA AUTORÓW

1. Objętość nadsyłanych tekstów nie może przekraczać 1 ark. wyd. (36–40 tys. znaków wraz ze spacjami i przypisami) w wypadku artykułu. Obliczając objętość tekstu, należy wziąć pod uwagę, że obejmuje ona również tabele i ryciny. Objętość recenzji nie powinna przekraczać 10 tys. znaków.

2. Teksty należy przysyłać na adres poczty elektronicznej Redakcji: rpeis@amu.edu.pl.

3. Wszelkie tabele, wykresy lub ryciny będące częścią tekstu należy również przysyłać w formie edytowalnego zapisu elektronicznego. Minimalna grubość linii rysunku powinna wynosić 0,4 pkt, a rysunki należy sporządzić w wersji czarno-białej, w formacie nie większym niż format kolumny (126 × 180 mm).

4. Do artykułu należy dołączyć krótkie streszczenia (abstrakty) w języku polskim i angielskim (ok. 1,5 tys. znaków), słowa kluczowe, a także zestawienie cytowanej literatury.

5. Do przesłanego tekstu należy dołączyć dane o autorze, adres do korespondencji, numery telefonów i adres służbowej (instytucjonalnej) poczty elektronicznej, a także identyfikator ORCID. W wypadku pracowników naukowych prosimy także o podanie nazwy i adresu uczelni macierzystej.

6. Do przesłanej propozycji publikacji należy dołączyć oświadczenie (dostępne na: <http://rpeis.amu.edu.pl/uploads/rpeis/informacje%20dla%20autorów/oswiadczenie.pdf>).

7. Termin wykonania korekty autorskiej wynosi maksymalnie 1 tydzień. Po upływie tego terminu tekst kierujemy do publikacji wyłącznie z korektą redakcyjną.

8. Zgłoszenie artykułu, proces recenzyjny oraz publikacja w RPEiS są bezpłatne.

9. Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych.

10. Decyzja Autora o publikacji w RPEiS oznacza zgodę na zarchiwizowanie tekstu w wersji elektronicznej w ogólnodostępnym Repozytorium UAM (<http://repozytorium.amu.edu.pl>) oraz The Central European Journal of Social Sciences and Humanities (<http://cejsh.icm.edu.pl>), a także w profesjonalnej bazie danych: System Informacji Prawnej Legalis.

Szczegółowe zasady edytorskie dostępne na
www.rpeis.pl

SUBMISSION GUIDELINES

1. The length of manuscripts submitted to RPiES must not exceed 36,000–40,000 characters, including spacing and footnotes, tables and figures, in the case of articles, and a maximum of 10,000 characters for reviews.

2. Manuscripts should be sent to the editors' email address: rpeis@amu.edu.pl.

3. All tables, graphs or graphics in the body of the text must be sent in enable-editing electronic form. Minimum line width should be 0,4 pts and drawings in black and white in a form that does not exceed the format of a 128 × 180mm column.

4. A short abstract, in Polish and English, must be attached (approx. 1,500 characters) with a list of keywords and a bibliography.

5. The author's personal details, correspondence address, telephone numbers and institutional email address as well as ORCID identifier must be attached. In the case of academic staff we also request the name and address of their university.

6. Attached to the application for publication there must be a declaration (available at <http://rpeis.amu.edu.pl/uploads/rpeis/informacje%20dla%20autorów/RPEiS%20Declaration.pdf>).

7. The deadline for authors' revisions is one week. Thereafter the manuscript will be sent for publication with the editors' revisions only.

8. There are no fees for submitting, processing or publishing an article in RPEiS.

9. The editors do not return unsolicited material.

10. By deciding on publication in RPEiS the author agrees to the electronic storage of the manuscript in the open access Repository of Adam Mickiewicz University (<http://repozytorium.amu.edu.pl>), The Central European Journal of Social Sciences and Humanities (<http://cejsh.icm.edu.pl>) and also in the following professional database: System Informacji Prawnej Legalis.

More on editorial principles at
www.rpeis.pl